עם כִּי אִם חֲמִשִּׁים פְּרְשִׁים וַעֲשָׂרָה רֶכָב וַעֲשֶׂרָת אֲלְפִים רָגְלִי כִּי אִבְּרָם מֶלֶךּ

אָרָם וִישִּׁמֵם כַּעַפָּר לָדשׁ:

2. וילך ויקח את גמר בת

3. ותהר עוד ותלד בת

דְּבְלְיִם וַתַּתַר וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן:

ל) ול"ל רב יהודהן, ב) אבוח פ"ו הי"א מכילחא (בא) [בשלח סוף פרשה ט] ספרי פר' האזינו לב ז, ג) וגיטין יו.ן, ד) בס"ח: שאינן,

מוסף רש"י

ה' קנני ראשית דרכו. שבריאתה קודם העולם, מפני שכשעלה במחשבה לחניו לברוא את עולמו **המולה** (אבות פ"ו מי"א). הבין דרכה. של תורה ולומדיה היכן היא ראויה גיטיו) (גיטיו להתיישב להממשב (גיפין יוי). גזירות. שגחרין שמד שלא ימעסקו בתורה ולא יקיימו בשקו כתורה ולא יקייתו מלות (שם). לפיכך הגלה אותם לככל. נחוריי

רבינו חננאל

על שהלשין את ישראל ואף על פי

שחטחו: לדקה עשה שפיורן. שלח

היו די יכולין לכלותם יחד: יטפל

לך תלמיד ה׳. להשיבך תשובה:

גפה דרומהי. נשבע בע"ז: בהה

נחתינן ובהא סלקינן. במחשבה זו

אנן עסוקים תמיד: הגלה אותו

לבבל. שאין כשדים אכזרים כשאר

אומות: שעמוקה כשאול. ויפדם משם מהר כמו שהבטיחם מיד

שחול חפדם: שקרוב לשונם ללשון

מורה. ולא תשתכח תורה מהן

מהר: לבים אמן. אברהם מאור

כשדים ילא: כסף מלרים. שבוזו

ישראל בנאתם ממלרים כדכתיב (שמות יב) וינללו את מלרים

ובימי רחבעם עלה שישק מלך

מצרים ונטל את כל האוצרות:

לעיניכם. כלומר דבר פלא ראיתם

ישראל אחד משלשה קנינין וכו'. א"ר יוחנן אוי לה לרבנות שמקברת בעליה שאין לך נביא בישראל שלא קפח ארבעה מלכים בימיו. מפני מה זרה נררטת להמנות טת הבל לשוז הרע על עמוס. קבל לשון זוו ליכל למוס, שנאמר וישלח [אמציה] כהן בית אל אל ירבעם בן (נבט) ויואשו מלד ישראל ייי אחילו דור וש]אביו יברד אל תלשז אותו מהושע כוי. צדקות פרזונו, צדקה עשה הקב״ה לישראל שפיזרן לבין . האומות. מיד שאול אפדם משאול. שלשה חזרו למטעתן ישראל כסף מצרים וכתב הלוחות.

דבלים. שתי דיבות דומה בת דומה: כי אבדם מלך ארם וישימם כעפר לדוש: ותהר וחלד בן ויאמר ה' אליו קרא שמו יורעאל. שעתיד אני לזורעם ולזרותם בגולה: ארבעה קנינין גרסינן. ובית המקדש אחד מינייהו. קנינין חשובין בעיניו לקרותם קנין לו כאדם שטורח לקנות דבר החביב לו: שלש גוירות. יזרעאל דהיינו גולה ולא עמי ולא רוחמה: יאמר להם וגו' ונקבלו וגו'. בטלה גזירת הגלות. ורחמתי בטלה גזירת לא רוחמה. ואמרתי ללא עמי עמי אתה בטלה גזירת לא עמי: קיפח. קבר. האריך ימים מהם

על ידי שמתנשאים ברבנות הם מתים: זכה לימנות. כדיליף דבלים דבה רעה בת דבה רעה ושמואל לקמיה: בימי עוזיהו יותם. סיפיה דקרא ובימי ירבעם בן יואש מלך ישראל: כהו בים אל. כומר לעכו"ם: זוכר את הרחמים גרסינן: כי לא אוסיף עוד ארחם. אע"ג דפורענותא הוא אידכורי הוא מידכר שם רחמים: כי נשה השה להם. לשון סליחה שמו יזרעאל כי עוד מעם ופקדתי את דמי ואתמוהי מתמה ומיהו סליחה הא מידכר וסיפיה דקרא דלעיל הוא: רבי יוחנו אמר מהכא ורחמתי וגו' ואמרתי ללא עמי עמי אתה. אותם שלא היודי מעמי ידבקו בהם ויהיו לי לעם: אפינו דור. רשעים שאביהן יקללו אל תלשינס: מהושע. שנתפס

אמר שמתוקה בפי הכל כדבלה ורבי יוחנז אמר שהכל רשין בה כדבלה דבר אחר גומר אמר ¢רבי יהודה שבקשו לגמר ממונן של ישראל בימיה רבי יוחנן אמר בזזו וגמרו שנאמר יכי אבדם מלך ארם וישימם כעפר לדוש יותהר ותלד לו בן ויאמר ה' אליו קרא

יזרעאל על בית יהוא והשבתי ממלכות בית ישראל יותהר עוד ותלד בת ויאמר לו קרא שמה לא רוחמה כי לא אוסיף עוד ארחם את בית ישראל כי נשא אשא להם ותהר ותלד בן ויאמר (ה' אליו) קרא שמו לא עמי כי אתם לא עמי ואנכי לא אהיה לכם לאחר שנולדו [לו] שני בנים ובת אחת אמר לו הקב"ה להושע לא היה לך ללמוד ממשה רבך שכיון שדברתי עמו פירש מן האשה אף אתה בדול עצמך ממנה אמר לו רבש"ע יש לי בנים ממנה ואין אני יכול להוציאה ולא לגרשה א"ל הקב"ה ומה אתה שאשתך זונה ובניך [בני] זנונים ואין אתה יודע אם שלך הן אם של אחרים הן כך ישראל שהן בני בני בחוני בני אברהם יצחק ויעקב אחד ים מארבעה קנינין שקניתי בעולמי תורה קנין אחד דכתיב יה' קנני ראשית דרכו שמים וארץ קנין אחד דכתיב ימינו שמים וארץ בית המקדש קנין אחד דכתיב יהר זה קנתה ימינו ישראל קנין אחד דכתיב יעם זו קנית ואתה אמרת העבירם באומה אחרת כיון שידע שחמא עמד לבקש רחמים על עצמו אמר לו הקב"ה עד שאתה מרקש רחמים על עצמך בקש רחמים על ישראל שגזרתי עליהם שלש גזירות בעבורך עמד ובקש רחמים ובטל גזירה והתחיל לברכן שנאמר אשר יאמר להם מספר בני ישראל כחול הים וגו' והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו וגו׳ יוזרעתיה לי בארץ ורחמתי את לא רוחמה ואמרתי ללא עמי עמי אתה אמר רבי יוחנן אוי לה לרבנות שמקברת את בעליה שאין לך כל נביא ונביא שלא קיפח ארבעה מלכים בימיו שנאמר ייחזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים וגו' אמר ר' יוחנן מפני מה זכה ירבעם בן יואש מלך ישראל להמנות עם מלכי יהודה מפני שלא קבל לשון הרע על עמום מגלן דאימני דכתיב יידבר ה' אשר היה אל הושע בן בארי בימי עוזיה יותם שם שהעין פונה להסתכל נו: אחז יחזקיה מלכי יהודה ובימי ירבעם בן יואש מלך ישראל ומגלן דלא קיבל לשון הרע דכתיב ייושלח אמציה כהן בית אל אל ירבעם מלך ישראל לאמר קשר עליך וגו' וכתיב ניכי כה

אמר עמום בחרב ימות ירבעם וגו' אמר חם ושלום אמר אותו צדיק כך ואם אמר מה אעשה לו שכינה אמרה לו אמר ר"א אפילו בשעת כעסו של הקב"ה זוכר את הרחמים שנאמר יכי לא אוסיף עוד ארחם את בית ישראל ר' יוםי בר ר' חנינא אמר מהכא כי נשא אשא להם ואמר ר"א לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין . האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים שנאמר יוזרעתיה לי בארץ כלום אדם זורע סאה אלא להכנים כמה כורין ור' יוחגן אמר מהכא יורחמתי את לא רוחמה אמר רבי יוחגן משום ר' שמעון בן יוחי מאי דכתיב ייאל תלשן עבד אל אדוניו פן יקללך ואשמת וכתיב זרור אביו יקלל ואת אמו לא יברך משום דאביו יקלל ואת אמו לא יברך אל תלשן אלא אפילו דור שאביו יקלל ואת אמו לא יברך אל תלשן עבד אל אדוניו מגלן מהושע א"ר אושעיא מאי דכתיב ייצדקת פרזונו בישראל צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין הָאומות והיינו דא"ל ההוא מינא לר' חנינא אנן מעלינן מינייכו כתיב בכו יוכן ששת חדשים ישב שם וגו' ואלו אנן איתינכו גבן כמה שני ולא קא עבדינן לכו מידי אמר לו רצונך ימפל לך תלמיד א' נמפל ליה ר' אושעיא א"ל משום דלא ידעיתו היכי תעבדו תכלינן כולהו ליתנהו גבייכו מאי דאיכא גבייכו קרי לכו מלכותא קטיעתא אמר ליה גפא דרומאי בהא נחתינן ובהא סלקינן: יחני רבי חייא מאי דכתיב יאלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה יודע הקדוש ברוך הוא את ישראל שאינן יכולין לקבל גזירות אכזריות אדום לפיכך הגלה אותם לבבל ואמר רבי אלעזר לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבבל אלא מפני שעמוקה כשאול שנאמר יומיד שאול אפדם ממות אגאלם רבי חנינא אמר מפני שקרוב לשונם ללשון תורה רבי יוחנן אמר מפני ששיגרן לבית אמן משל לאדם שכעם על אשתו להיכן משגרה לבית אמה והיינו דרבי אלכסנדרי דאמר שלשה חזרו למטעתן אלו הן ישראל כסף מצרים וכתב לוחות ישראל הא דאמרן כסף מצרים דכתיב ייוהי בשנה החמישית למלך רחבעם עלה שישק מלך מצרים על ירושלים וגו' כתב הלוחות דכתיב בואשברם לעיניכם תנא לוחות נשברו ואותיות פורחות עולא אמר כדי שיאכלו

יזרעאל. על שם העתיד שיזרעו בגולה:

והגלה אותם לבבל. והא דאמר בגיטין (דף יז. ושס) רחמנא בטולך או בטולא דבר עשו אלמא בני עשו מעלו טפי

היינו לבתר דחתו חברי לבבל:

שמנות

ני זְתָּנְיֵּה לַּנְּיִּ בְּנִּיְּ וַיֹּאמֶר לוֹ קְרָא שְׁמְה לֹא רָחָמָה כִּי לֹא אוֹסִיף עוֹד רְוְשְּׁי. אֲרַחֵם אֶת בֵּית יִשְּׁ, ַ נְשֹׁא אֶשְּׁא לְהָם: הושע א ו הרבו

...ב... 1. יִיָּ קָנֶנִי רֵאשִׁית דַּרְבּוֹ .4 ָקֶדֶם מִפְּעָלְיו מֵאָז:

אָן, ט נִיבְּעָקייו נֵיאָוּ: משלי ח כב 5. וַיִּבָרְכַהוּ וַיֹּאמֵר בָּרוּףָ. אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה אַבְרָם אַבֶּרְ שָׁמֵיִם וְאָרֶץ: בראשית יד יט בראשית יד יט

6. וַיְבִיאַם אֶל גְבוּל קָּדְשׁוּ הַר זָה קַנָתָה יִמִינוּ: ֶ-. ב.. תהלים עח נד

תומים בחיב. 7. הָפּל עֲלֵיהֶם אֵימְתָה וְפַחַד בִּגְדל וְרוֹעֲהְ יִדְמוּ בְּאָבֶן עַד יִעֲבר עַמְּךְ יִיְ עַד

יַעֲבֹר עַם זוּ קְנִיתְ: יַעֲבֹר עַם זוּ קְנִיתְ: שמות טו טז 8. וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נו דְּיָה בִּיְּפַ בְּשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְּפַר וְדְיָה בְּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לְהָם לֹא עַמִּי

אַתָּם יַאָמֵר לְהֶם בְּנֵי אֵל אָתָם יַאָמֵר לְהֶם בְּנֵי אֵל חָי: הושע ב א 10. וּוְרַעְתִּיהָ לִּי בְּאָרֶץ וְרַחְמְתִּי אֶת לֹא רְחָמְה וְאָמֵרְתִּי לְלֹא עַמִּי עַמִּי אַתָּה וְהוֹא יֹאמֵר אֱלֹהָי:

הושע ב כה 10. תְּחוֹן יְשְעְיָהוּ בֶּן אָמוֹץ אֲשֶׁר תְּוָה עַל יְהוּרָה וִירוּשְׁלֶם בִּימֵי עָוּיָהוּ יוֹתְם אָחָו יְתִוּקיָּהוּ מַלְכֵי יְהוּרָה: אָחִוֹ יְתִוּקיָּהוּ מֵלְכֵי יְהוּרָה: ישעיהו א א

ישפיה א א 11. דְּבַר יְיָ אֲשֶׁר הָיָה אֶל הוֹשַׁעַ בֶּן בְּאַרִי בִּימֵי עָזּיָה יותם אחז יחזקיה מלכי יְהַנֶּה הָנְיה יְרָנְאָם בֶּן יְהוּדָה וּבִימֵי יְרְבָעִם בֶּן יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל:

הושע א א גר. וַיִּשְׁלַח אֲמַצְיָה בּהַן בית אַל אֶל יְרְבְעָם מֶלֶּךְ יִשְׂרָאַל לַאמֹר קְשָׁר עְלֶיךְ יָשְׁלְעֵל עֵלבּנוּ יְשְׁרָאֵל עְמוֹס בְּקֶרֶב בֵּית יִשְׂרְאֵל לֹא תוּכַל הָאָרֶץ לְהָכִיל אֶת בָּל דְּבָרֶיוּ: עמוס זי 13. בִּי בֹה אָמַר עֲמוֹס בַּחֶרֶב יִּמוּת יָרְבְעָם וְיִשְׂרָאֵל

גלה יגלה מעל אדמתו: אַל תַּלְשַׁן עֶבֶּד אֶל

אַדֹנָיו פֶּן יִקַלֶּלְךְ וְאָשְׁמְתָּ: משלי לי 15. דור אָבִיו יְקַלֵּל וְאָת אָמוֹ לֹא יְבָרַף: משלי לי א 16. מִקּוֹל מְחַצְצִים בֵּין מַשְׁאַבִּים שָׁם יְתַנּנּ צְדְקוֹת מַשְׁאַבִּים שָׁם יְתַנּנּ צִדְקוֹת

י צדקת פרונו בישראל אז ַלִשְעָרִים עַם יִיָּ: לַשְּעָרִים בּם שופטים ה יא

שופטים היא 17. בִּי שֵׁשֶׁת חֲדְשִׁים יְשַׁב שָׁם יוֹאָב וְכָל יִשְׂרָאֵל עַד הַבְרִית בָּל זְכָר בָּאֱדוֹם: מלכים א יא טז

אלהים הַבִּין דַּרְכָּה והוא יִדע אֶת מְקוֹמְה: איוב כח כג

איוב כוו כג 19. מִיַּד שְׁאוֹל אֶפְּדֵם מִמְּנֵוֶת אֶגְאָלֵם אֱהִי דְבָּרֶיףְ מְנֵוֹת אֲהִי קָּטְבְּךְ שְׁאוֹל נוֹחַם יְפָתֵר מֵעִינָי: הושע יג יד לְמֶלֶךְרְ רְחַבְּעָם עְלְה שִׁישַׁק מֶלֶךְ מִצְרַיִם עַל יְרוּשְׁלֶם: מלכים א יד כה

21. וַאַתִפּשׁ בִּשְׁנֵי הַלְּחֹת

וְאַשְּׁלְבֵׁם מֵעַל שְׁתֵּי יָדְי וְאֲשַׁבְּרֵם לְעֵינֵיכֶם: דברים ט יז